

НАПРЯМ 2. ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА ТА ТУРИЗМ

Яворська Тетяна Іванівна

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки і бізнесу,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-392-0-17>

РЕКРЕАЦІЙНЕ ПОЛЮВАННЯ У КОНТЕКСТІ ТУРИЗМУ

Рекреаційна діяльність – діяльність, спрямована на відновлення розумових, духовних і фізичних сил людини шляхом загальнооздоровчого і культурно-пізнавального відпочинку, туризму, санаторно-курортного лікування, любительського та спортивного рибальства, полювання тощо [1]. Рекреаційна діяльність – це один із комплексних видів життєдіяльності людини, спрямований на оздоровлення і задоволення духовних потреб у вільний від роботи час [2].

У вітчизняній та зарубіжній літературі поняття «рекреація» досі трактується по-різному. Рекрація є одним з основних об'єктів дослідження таких наук, як рекреаційна географія, рекреалогія, туризм, рекреаційне природокористування, курортологія. Тому існує складність у визначенні кола понять, які належать до рекреаційної діяльності, що пояснюється низкою причин, зокрема відсутністю єдиного міжнародного термінологічного стандарту на цю тематику [3].

Це стосується і терміну «рекреаційне полювання». Полювання як людська діяльність описується з найдавніших цивілізацій,

але ця діяльність означала різні підходи для різних людей і різних культур. Словник Коллінза визначає «полювання» як «переслідування диких тварин або дичини»; брати участь у погоні, а полювання – це безпосередньо дію полювати. Крім того, визначення «відпочинку» означає «дію відтворення себе за допомогою приємного проведення часу або розваги». У наведеному визначенні відсутнє слово «вбити». Деякі соціологи наголошують на важливості «спортивного шансу», коли впольована тварина є викликом для мисливця, а будь-яке вбивство у більшості випадків, відбувається лише в кінці змагання. Навички мисливця-любителя є важливішими щодо знаходження тварин та проведення полювання, ніж впольована безпосередньо тварина [4].

Отже, рекреаційне полювання можна віднести до видів мисливського туризму, який, у свою чергу, необхідно розглядати комплексно як підприємницьку діяльність, пов'язану із користуванням тваринним світом. Мисливський туризм відноситься до числа найдорожчих видів відпочинку. Середня вартість наданих послуг мисливськими господарствами становить від 200 дол. США і вище за один день, незважаючи на інколи спартанські умови проживання. Недешево коштує також спорядження для полювання. Залежно від об'єкта полювання вартість ліцензії на відстріл може становити від декількох сотень до декількох десятків тисяч доларів.

Рекреаційне полювання можна умовно розділити на місцеве полювання мисливцями, які проживають на цій території та туристичне полювання, коли мисливець живе віддалено від місця полювання та може платити різні суми за товари і послуги для проведення полювання. Більшість українських мисливців бере участь у першому виді полювання. Обидві форми полювання можуть сприяти розвитку місцевої економіки, але очевидно, що туристичне полювання має більший економічний потенціал та вплив на розвиток країни. Наприклад, валовий внесок у ВВП, або економічний слід, від рекреаційного полювання та спортивної стрільби в Австралії в 2018 р. оцінили в 2,4 млрд дол. США,

включаючи 0,8 млрд дол. США безпосередньо та 1,6 млрд дол. США в результаті економічної діяльності [4].

В Україні добувають в рік 180 голів оленя благородного, 3 тисяч козуль, 13 ланей, близько 2 тисяч кабанів. Для порівняння в Угорщині щороку в середньому добувають 43 тисяч голів благородного оленя, 8 тисяч ланей, близько 77 тисяч козуль, 88 тисяч кабанів. При цьому площа мисливських угідь Угорщини складає 4,7 млн га, що майже у 10 разів менші, ніж в Україні. В Угорщині мисливські господарства отримують дохід від іноземного туризму 30 млн дол., тоді як в Україні цей напрямок взагалі не розвинутий. Доходи мисливської галузі в Україні складають 3 млн дол., тоді як в Угорщині – 71, тобто дохід з умовної площі мисливських угідь в Угорщині у 250 разів вищий, ніж в Україні [5].

Організація рекреаційного полювання вимагає якісного сервісного обслуговування. Світовий досвід показує, що туристичне полювання з якісно організованим наданням необхідних послуг у Демократичній Республіці Конго, Замбії та Намібії було основним джерелом доходу для сільських громад (понад 90 %). Решта доходу було отримано від туристів, які просто спостерігали за проведенням полювання [4].

Розгляд рекреаційної діяльності в контексті туризму відкриває проблему одного з найважливіших аспектів – управління якістю сервісу в рекреації. Сучасний менеджмент є умовою, яка забезпечує ефективний розвиток рекреаційної діяльності. Необхідність такого управління впливає зі змісту та закономірностей ринкових відносин, мета яких полягає в отриманні прибутку за рахунок найбільш повного задоволення індивідуальних споживчих запитів [3].

Проте для організації рекреаційного полювання в Україні порівняно з іншими країнами Європи, наліковується катастрофічно мало тварин у дикій природі. Основні причини – погане правозастосування і мізерне фінансування будівництва біотехнічних споруд на територіях мисливських угідь. У результаті спостерігається підвищення рівня браконьєрства і корупції,

констатується низька культура полювання, зменшується кількість мисливської фауни [6].

Для відродження європейських традицій українського мисливства і виведення його на один рівень із кращими світовими стандартами, в Україні зареєстровано нову громадську спілку «Українська Ловецька Рада». Метою спілки є розгляд мисливства у напрямку збереження та розвитку біорізноманіття, єднання людини з природою, сталого та збалансованого використання природних ресурсів, поваги до навколишнього середовища, культури, етики і естетики полювання при організації співпраці між природоохоронними організаціями та ловецькою спільнотою. Діяльність нової спілки базується на фундаментальних європейських принципах та підходах до розвитку мисливського господарства викладених у Європейській Хартії з полювання та біорізноманіття, рекомендацій зі сталого полювання згідно з Директивою Європейського Парламенту та Ради від 30 листопада 2009 р. № 2009/147/ЄС про захист диких птахів, Конвенції про охорону біологічного різноманіття від 1992 р., законами України тощо [7].

Для сприяння більш культурному розвитку мисливської галузі у нашій країні необхідно покращити управління в галузі, використовувати менеджерські підходи, що сприяють збільшенню мисливської фауни та сталому використанню природних ресурсів, розвивати мисливську культуру, традиції та організацію полювання, сприяти збереженню та примноженню рідкісних і червонокнижних видів фауни під час ведення господарства та проведення полювань, покращити взаємодію між мисливськими організаціями та місцевими громадами [6].

Для забезпечення економічно ефективного розвитку рекреаційного полювання в напрямку туристичної діяльності із врахуванням загальносвітових тенденцій, необхідно в екологічно допустимих межах довести фактичну чисельність мисливських тварин до оптимальних значень; збільшити чисельність та підвищити рівень професійності єгерської служби; вдосконалити розрахунок плати за право полювати; здійснювати організацію

обробки трофеїв у мисливському господарстві; забезпечити необхідну рекламу та рівень маркетингу; створити всі необхідні умови проживання та полювання для збільшення кількості туристів-мисливців, особливо іноземних; розвивати інфраструктуру послуг; створювати комплексні господарства, в яких полювання слугуватиме одним із видів рекреаційно-туристичних послуг тощо. Для збільшення кількості іноземних мисливців та розвитку міжнародного мисливського туризму доцільною є співпраця державних мисливських господарств з приватним сектором, закладами розміщення туристів, туристичними фірмами, які зможуть надавати необхідну візову підтримку для іноземних мисливців та інші послуги.

Література:

1. Про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України : Положення про затвердження від 22.06.2009 № 330. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0679-09#Text> (дата звернення: 02.05.2024).
2. Масляк П. О. Рекреаційна географія. Київ, 2008. 343 с.
3. Валінкевич Н. В., Тищенко С. В. Рекреаційна діяльність та сервісне обслуговування. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки*. 2021. Випуск 4 (63). С. 23–28.
4. Graham Hall. Does recreational hunting have a role in conservation? URL: <https://www.ssa.org.au/wp-content/uploads/2021/02/does-recreational-hunting-have-a-role-in-conservation.pdf> (дата звернення: 05.05.2024).
5. Олег Проців. Як визволити мисливську галузь від корупції. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/27490420.html> (дата звернення: 09.05.2024).
6. Закордонний досвід та розвиток мисливського господарства в Україні. Підсумки круглого столу, присвяченого питанням розвитку мисливського господарства в Україні. URL: https://wwf.panda.org/wwf_news/?247172/roundtablehunting (дата звернення: 12.05.2024).
7. Ігор Марчук. Мисливство – один з шляхів розвитку непромислових територій. URL: https://komprompol.rada.gov.ua/news/main_news/75231.html (дата звернення: 12.05.2024).